VERSLAG
Commissie Samenleving

Datum vergadering : 13 september 2018

Aanwezig

Commissieleden:	
Leefbaar 3B	: Leon Erwich, Machiel Crielaard, Henk Meester
VVD	: Conny Hermans, Marloes Draak
CDA	: Nelleke Bouman, Dave Bergwerff
WIJ Lansingerland	: Leon Hoek, Erwin Barendregt
CU	: Kees-Willem Markus, Paul Lieverse
D66	: Erik Jonker, Brecht Weerheijm
GroenLinks	: Selgei Gabin, Diana van Reenen
PvdA	: Petra Verhoef, Valmir Xhemaili
Voorzitter	: Alexander Kuipers
Commissiegriffier	: Lianne van den Houten
Wethouders	: Ankie van Tatenhove Kathy Arends

Afwezig

Leefbaar 3B	: Wouter Hoppenbrouwer
D66	: Eva Heijblom

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter verklaart de zomervakantie voor geëindigd. Hij opent de vergadering om 20.00 uur en heet aanwezigen welkom. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Hoppenbrouwer, die vervangen wordt door de heer Meester, en van mevrouw Heijblom, die wordt vervangen door de heer Weerheijm.

De voorzitter brengt het mailbericht van de griffie in herinnering over de introducties. Na nader onderzoek is besloten dat zowel in de commissie als de raad de leden een onbeperkt aantal interrupties krijgen, in theorie. Belangrijke interrupties mogen geplaatst worden; dit is niet meer gemaximeerd tot 2. Zo ontstaat er in de commissie iets meer een debat en wellicht is dan in voorkomende gevallen geen tweede termijn nodig. De praktijk zal het gaan uitwijzen.

2. Insprekers

Er zijn geen insprekers.

3. Vaststelling verslag vorige vergadering d.d. 21 juni 2018

Er zijn geen opmerkingen ontvangen. Het verslag wordt ongewijzigd vast gesteld.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De heer Crielaard stelt voor om de bespreekpunten van GL en CU gezamenlijk te behandelen, omdat het hetzelfde onderwerp betreft. De heer Lieverse zegt dat het straks wel duidelijk wordt, dat het om twee verschillende aspecten gaat. Er is één overeenkomst, namelijk het woordje ‘roken’, maar de insteek is heel verschillend. De voorzitter besluit namens de commissie, dat het twee afzonderlijke agendapunten blijven. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Inventarisatie rondvragen:
De heer Lieverse: zorgverzekering.

5. *Bespreekpunten:*

5.a Bespreekpunt 'Op weg naar een rookvrije generatie'

De heer Lieverse bedankt de commissie voor het feit dat hij dit onderwerp mag invliegen. Het thema ‘Op weg naar een rookvrije generatie’ behoeft voor veel mensen nauwelijks een introductie. Het tij is mee, als er gesproken wordt over dit grote probleem. Een feit is dat 18% van de volwassen inwoners van

Lansingerland een roker is. Elke week raken honderden kinderen in Nederland verslaafd aan raken. Meer dan 50% van deze rokers zal overlijden aan de gevolgen daarvan. Er is een campagne gestart met de naam ‘Op weg naar een rookvrije generatie’. De hartstichting, KWF kankerbestrijding en het longfonds werken hierbij samen. De insteek is niet om iets te doen tegen het roken van bestaande rokers, maar vooral om ieder kind de kans te geven om volledig rookvrij op te groeien. En dan met name: wat kan men doen? Het gaat veel om doen en over de nieuwe generatie. Gemeenten spelen hier een grote rol in. Door alle politieke stromingen wordt hier aan gewerkt. In Nijmegen kwam D66 met rookvrije speeltuinen, in Zwolle was het de PvdA en het CDA, die rookvrije sportparken op de agenda zetten, in Amsterdam zijn inmiddels de VVD-gebouwen rookvrij geworden en men wil de gemeentelijke gebouwen rookvrij hebben. Recent was er een goed bezochte themabijeenkomst van de adviescommissie sociaal domein, de voorzitter is hier aanwezig. Hij gaat niet herhalen wat er allemaal aan bod kwam, want dat was erg veel. Wel noemt hij het voorbeeldgedrag van beleidsmakers, docenten, coaches, vrijwilligers, ouders op uiteenlopende faciliteiten als scholen, sportaccommodaties, juist ook langs de lijn en speeltuinen. Vanwege die voorbeeldfunctie is hij benieuwd of de commissie mee wil denken of er concrete stappen ondernomen kunnen worden, die passen in deze campagne. Hij brengt een aantal voorbeelden naar voren. De eigen gemeentegebouwen rookvrij maken. Benaderen van sportverenigingen, zowel kantines als langs de velden. Speeltuinen actief benaderen en het zwembad. Tot slot ook de scholen. Het Wolfertlyceum had een mooi voorbeeld: geen inpandige rookkamers meer, maar een afgesloten hok buiten het gebouw. Dat was zodanig effectief, dat veel rokers het als een hulpmiddel zagen om te stoppen met rokers. De insteek is niet om het moeizame stoppen met roken te vergemakkelijken, maar de nieuwe generatie te beschermen. De voorzitter vindt dit een helder betoog. De commissie wordt uitgenodigd om te reageren.

Voor de heer Jonker is een gezonde levensstijl en het voorkomen van vermijdbare zorgbehoeften een belangrijk uitgangspunt. D66 is dan ook voorstander van een tabak-ontmoedigingsbeleid. Waar een verbod geldt, moet het streng gehandhaafd worden. Om gebruik van tabak te ontmoedigen is D66 ook voorstander van de display-ban, waarbij tabakswaren niet langer in het zicht verkocht mogen worden. Bij onvoldoende daling van het roken zijn het beperken van het aantal verkooppunten en het verhogen van accijnzen ook vervolgstappen voor D66. Daarnaast is en blijft voorlichting op scholen en aan jeugd belangrijk. Hoe ziet D66 dat in het kader van het gemeentehuis? Er ligt nog best wat spanning in deze discussie, want een overheid moet zich niet teveel willen bemoeien met het individuele leven van mensen. Het is derhalve prima om roken niet toe te staan in openbare ruimten en in het gemeentehuis, maar het gaat wel ver om werkgevers het moeilijker te maken om sigaretten te gebruiken. Dat vindt een liberale partij als D66 lastig. D66 wil de mogelijkheid blijven bieden in aparte, afgezonderde ruimtes. Van het ontmoedigen door een slechte plek te kiezen vraagt D66 zich af of dit een effectieve aanpak is. Laat onverlet, dat D66 volledig achter de inhoud en richting staan, maar soms verschillen partijen van mening in de nuances m.b.t. de aanpak. Hij viel nog over het woordje ‘pauze’, dat mensen niet bereikbaar zijn in pauzes. Maar dat is iets fundamenteels. In een pauze mag iemand van alles gaan doen en ook buiten roken. Dat is de eigen tijd van de medewerker en daar mag men niet aan komen.

Mevrouw Draak begint met een kleine anekdote. In 1989 was zij op rondreis in de VS. Zij heeft daar een honkbalwedstrijd bijgewoond in een stadion en daar werd niet gerookt en dat was de normaalste zaak van de wereld en niemand overtrad die regel. Er waren daar toen al rookvrije restaurants en als mensen zich vergisten, werden er excuses aangeboden. In dat licht bezien is het heel bijzonder, dat hier nu nog met elkaar over gepraat moet worden. Ze deelt een deel van het betoog van de heer Jonker. Ook de VVD is een liberale partij. Waar het gaat over betutteling of bemoeien met keuzes van mensen, dan gaat dat ook de VVD te ver. Maar waar het gaat over verantwoordelijkheid nemen over gezondheid van kinderen wordt dat in de fractie breed gedragen. Er moet geen discussie over zijn; de campagne voor een rookvrije generatie moet breed ondersteund worden. De CU vraagt specifiek naar de rol van de gemeente daarin. De fractie van de VVD heeft hierover gesproken. De VVD vindt dat de gemeente een rol kan spelen in het positief uitdragen van deze campagne. Wat de VVD betreft hoort daar wel degelijk bij dat in en rond het gebouw niet zichtbaar wordt gerookt. Het doel van de campagne is, dat kinderen niet in aanraking worden gebracht met roken. Wat een volwassen individu doet, moet hij in zoverre nog zelf weten. In het gemeentehuis komen vaak kinderen, die met hun ouders mee komen om een paspoort op te halen. Het lijkt dus logisch, dat een rookplek buiten het zicht van de hoofdingang wordt ingericht, daar kan de gemeente best stelling in innemen. Dan kan iedereen, die dat wil, nog roken, maar is het niet zichtbaar. De VVD denkt dat de gemeente best in contacten met scholen en sportverenigingen kan vragen hoe zij daar tegenover staan. Als de gemeente zelf uitdraagt een rookvrije gemeente te zijn, desnoods door het voeren van een logo op de website, wat gratis te downloaden is, dan geeft de gemeente al een goede ondersteuning, zonder direct keuzes te beïnvloeden. De heer Lieverse vraagt om iets meer uitleg m.b.t. dat het op betutteling kan lijken. Met roken wordt de omgeving ook beïnvloed, door het gedrag te laten zien en door de rook. Aan de andere kant: hoe kan men uitdragen een rookvrije gemeente te zijn? Wat wordt bedoeld met uitdragen als het tegelijkertijd daarmee wringt? Mevrouw Draak legt uit, dat het

om twee dingen gaat. De campagne gaat om de kinderen en dat stuk ondersteunt de VVD, omdat het past bij de liberale waarden, dat men verantwoordelijkheid neemt voor de omgeving. Met uitdragen bedoelt de VVD niet, dat er gekort wordt op subsidies als een vereniging of school niet rookvrij is. De VVD is het daar absoluut niet mee eens. Een liberale partij vindt, dat mensen hun eigen keuzes mogen maken. De gemeente kan wel laten merken dat het rookvrije beleid ondersteund wordt door er in ieder geval zelf mee te beginnen.

De heer Bergwerff zegt: het project 'Op weg naar een rookvrije generatie', opgericht door de hartstichting, KWF en het longfonds, moet de gemeente zeer serieus nemen. Het lijkt hem daarom ook niet onverstandig om als gemeente samen te werken met scholen en sportverenigingen om via rookvrije schoolpleinen en sportcomplexen een rookvrije generatie te stimuleren. Hij sluit daarbij dus aan bij de VVD en D66. Hij heeft echter nog niet gehoord, dat er ook rekening gehouden moet worden met het landelijke beleid, dat in 2020 ingaat. Scholen moeten volgens het rijk rookvrij worden en uiteindelijk ook de sportverenigingen. Weet de heer Lieverse hier van? Heeft hij daar ook rekening mee gehouden? Er is gesproken over het rookhok in het gemeentehuis en dat vindt hij een moeilijke. Eens, de gemeente moet een goed voorbeeld geven, maar wat is het alternatief? Een gedeelte van de medewerkers wil door blijven roken. Wat wordt hun nieuwe rookplek? Men moet heel voorzichtig zijn met het rookhok hier. De heer Lieverse weet van het landelijk beleid. Dit is één van de redenen waarom hij zegt dat het tij mee is. Zelfs grotere organisaties dan deze gemeente, zoals het UMCG in Groningen is rookvrij geworden. Daar werken ook mensen met pauzes. Het Erasmus MC breidt zelfs om niet alleen het ziekenhuis rookvrij te hebben, maar ook de straten er rondom en de hogeschool. Het wringt wellicht met liberale uitgangspunten, maar het belang van het rookvrij opgroeien van een nieuwe generatie wordt ermee gediend.

De heer Hoek is een niet-roker. Hij heeft nooit gerookt, terwijl zijn beide ouders rookten. Zijn moeder Caballero en zijn vader zware Brandaris en iedereen weet hoe dat ruikt in een auto en dat is voor hem de reden geweest om er nooit aan te komen. Het kan dus ook de andere kant op werken. Een rookvrije generatie vindt hij uiteraard bijzonder de moeite waard. Op de school waar hij werkt is men dit jaar begonnen met het rookvrij maken van het schoolplein. Het zijn moeilijk opvoedbare jongeren, die echt wel behoefte hebben aan een sigaretje. Ze beginnen ook spontaan te stuiteren. Het is een hele exercitie, maar men vindt het de moeite waard. WIJ is niet de partij van het betuttelen, zodat straks ook de borrel afgeschaft wordt of de bitterbal. Nee, men moet ook nog een beetje blijven leven. WIJ is veel meer van het vermijden en belonen dan van het verbieden en straffen. Straks komt stoptober er weer aan, waarbij iedereen verleid wordt om te stoppen. Als de gemeente dan een pot met € 10.000 beschikbaar stelt voor degenen die het lukt om te stoppen, zodat zij de pot kunnen verdelen. Het gaat niet om het bedrag, maar dan is men op een positieve manier bezig. Mevrouw Verhoef wil een dergelijk bedrag niet koppelen aan de prijsvraag wie het snelst kan stoppen met roken, maar dit stoppen in het professioneel ondersteunen van mensen om te stoppen, omdat het maar 1 op de 20 mensen lukt om uit zichzelf te stoppen met roken. De heer Hoek noemde maar een voorbeeld, hij staat voor alle ideeën open. Het zou ook en en kunnen. Verleiden werkt beter dan mensen buiten als verslaafden op een oninteressante plek te laten roken. Het moet vooral op een positieve manier aangevlogen worden. De rokers moeten ook een beetje gek gemaakt worden met elkaar om de pot binnen te harken. De heer Lieverse denkt dat het goed is om serieus te blijven, zoals mevrouw Verhoef voorstelt. Termen als: we moeten ook een beetje blijven leven. Het ging nu juist om roken, om kinderen te beschermen tegen een gezondheidsprobleem. Gewoon doen betekent in dit geval ook serieus naar de feiten kijken. De heer Hoek bagatelliseert het niet. Hij probeert duidelijk te maken, dat iedereen zijn eigen verantwoordelijkheid heeft. Hij is als gemeenteraadslid niet degene die zegt dat iets wel of niet mag. Voor de één is zijn rokertje belangrijk, voor de ander zijn borreltje. Dat moet ieder voor zich weten. Wel absoluut eens, dat er een inspanning gepleegd moet worden om op een positieve manier het rookgedrag terug te dringen. De heer Lieverse spreekt hem persoonlijk aan op zijn verantwoordelijkheid als raadslid. Hij heeft de taak om mensen te wijzen op de consequenties. De heer Hoek vraagt zich af of de heer Lieverse niet het idee heeft dat dit niet overal en in de media gebeurt. Dit is aan de orde van de dag. WIJ is het ermee eens, maar de aanvliegroute is anders.

De heer Crielaard doet zijn best om het mooie betoog van de heer Hoek te overtreffen. Op 13 juni vond de themabijeenkomst van ASD plaats over rookvrij opgroeien in Lansingerland. Er is besproken hoe de jeugd in Lansingerland rookvrij op kan groeien. Toen is gezegd: zien roken, doet roken. Kinderen kopiëren het gedrag van hun ouders en zullen sneller roken als zij hun ouders zien roken. Hier ligt ook de essentie. De voorbeeldfunctie ligt wat L3B betreft primair bij de ouders en niet bij de gemeente. De trendanalyse sociaal domein laat zien dat het op het gebied van roken de goede kant op gaat met de jeugd. In het rookgedrag is een daling zichtbaar. Tevens schrijft de huidige Nederlandse wetgeving voor dat er niet gerookt mag worden op plekken die bedoeld zijn voor gemeenschappelijk gebruik of voor publiek toegankelijk zijn. Daarnaast is het vanaf 2020 wettelijk verplicht om ook schoolterreinen rookvrij

te maken. Wat L3B betreft, is dit afdoende. L3B ziet geen aanleiding om als gemeente extra stappen te nemen t.a.v. het rookbeleid. De ASD adviseerde de gemeente om een lichte regierol te nemen voor het opstarten van een positieve discussie. Wat L3B betreft, is deze rol beter weg gelegd voor de GGD.

Mevrouw Verhoef gaat er puntsgewijs doorheen. Er zijn al veel zinnige dingen gezegd door andere fracties. Ze begint bij de campagne 'Op weg naar een rookvrije generatie', want daardoor is het allemaal heel concreet geworden. Dank aan de ASD voor het organiseren van die avond. Het mooie van die campagne is, dat het niet gaat om mensen te dwingen om te stoppen met roken of om rokers in het verdomhoekje te zetten, maar het ging echt om het voorkomen dat kinderen beginnen met roken. Het gaat echt om het niet beginnen, want hoe langer de verleiding van het roken uitgesteld wordt, hoe groter de kans dat iemand nooit gaat roken. Niet beginnen is altijd beter dan proberen te stoppen, want het is inderdaad ontzettend moeilijk om te stoppen met roken. Wat de PvdA betreft, is het belangrijk dat zoveel mogelijk scholen, sportverenigingen, scouting, plekken waar kinderen komen, speeltuinen zo snel als mogelijk overgaan op een rookvrije omgeving. Als de gemeente daarbij kan faciliteren, bijvoorbeeld door een gemeentebrede campagne op basis van het materiaal wat al door die beweging van rookvrije generatie voor handen is gebracht, zou de PvdA daar voorstander van zijn. Een klein zetje geven aan een campagne onder jeugdverenigingen, scholen e.d. waarbij het aan hen zelf is om het op te pakken. Dit valt niet af dwingen alleen maar positief te motiveren. Dan het gemeentehuis zelf. Het is goed als er niet voor de deur wordt gerookt en vooral niet op het terrein rondom het gemeentehuis, omdat hier kinderen komen of mensen met COPD en het is een openbare ruimte. De rookkamers vindt de PvdA wel een lastig punt. Het is voor sommige mensen echt heel moeilijk om te stoppen met roken en om ze dan weg te jagen naar een plek een paar honderd meter van hun werkplek, dat is voor de PvdA niet de juiste weg. Beter zou zijn als de afdeling personeelszaken aanbiedt om te helpen stoppen met roken via een professionele coach. Mochten er financiële drempels zijn voor werknemers, zouden die weggenomen moeten worden. De heer Hoek zei dat het om de eigen verantwoordelijkheid gaat. Aan de ene kant is dat zo, maar aan de andere kant is dat voor sommige mensen makkelijker. Als hierbij geholpen kan worden door de omgeving rookvrijer te maken, dan moet dat wat de PvdA betreft gedaan worden.

Mevrouw Gabin is het ermee eens, dat de gemeente als overheidsorgaan een voorbeeldfunctie heeft. Maar een rookvrij gemeentehuis is nog lang niet voldoende om een rookvrije generatie te realiseren. Daar is wat meer voor nodig. Hier gaat zij wat over zeggen bij het volgende bespreekpunt.

Wethouder Van Tatenhove wil aangeven wat er is gebeurd sinds de ASD die avond heeft gehouden in het Wolfert lyceum. De ASD heeft de campagne rookvrije generatie op de kaart gezet. Inmiddels zijn de eerste sportverenigingen al rookvrij, dus dat is goed opgepakt. Bij de Kievit hangt een poster voor het raam, dat het speelplaatsje vanaf oktober rookvrij is. Het leeft dus. De gemeente heeft een lichte regierol. De wethouder heeft het aan de orde gesteld in het overleg met de onderwijs directeuren. Ook heeft zij gevraagd of het bekend is, dat voor scholen vanaf 2020 geldt dat ze rookvrij moeten zijn. Zij gaan ermee aan de slag. Ook als ze sportverenigingen ontmoet, stelt ze het aan de orde. Er is zelfs een hashtag en dat is: #geensigarettenestafette. Ze hoopt, dat het stokje van de één naar de ander wordt doorgegeven, zodat een volgende vereniging denkt niet achter te kunnen blijven. Sporten is werken aan de gezondheid en roken doet iets de andere kant op. Het is dus in beweging en daar hoeft niet veel aandacht aan besteed te worden. Dankzij de ASD. Het gemeentehuis heeft inderdaad één rookhok en dat vervult een functie. Iedereen die wil roken, moet naar het bestuursdeel komen. Het is niet aan de wethouder om hier iets van te vinden, maar P&O moet daar dan over nadenken. Roken voor de voordeur heeft een heel andere uitstraling; wie binnen komt loopt door een rookgordijn en dat moet men niet willen. Een plek voor het personeel is nodig, maar niet in een ruimte op de begane grond naast de hal, maar op een plek waar het publiek het niet ziet en niets van merkt.

Tweede termijn

De heer Lieverse is al met al tevreden met wat er gezegd is, niet in de laatste plaats met de ASD, die iets in gang heeft gezet in deze gemeente met die goedbezochte bijeenkomst. Het uitdragen van een rookvrije gemeente zijn, het zien roken doet roken, de campagne waarvoor gepleit wordt, de voorbeelden die de wethouder noemt, laten zien dat er al veel gaande is. Deze discussie kan ook weer iets aanjagen. Hij is tevreden met dit resultaat.

De heer Hoek kan het zich voorstellen, dat de MR hier ook iets van vindt. Is dat standpunt bekend? Hoe staat de MR er in? De voorzitter zegt dat er nee wordt geschud.

5.b Bespreekpunt 'Op weg naar een rookvrije generatie'

Mevrouw Gabin wil de discussie in een breder verband trekken en ook naar het beleid kijken. Met het ingediende bespreekpunt is getracht in beeld te brengen wat de plek is van roken in het gemeentelijke

gezondheidsbeleid, of de gemeente een ontmoedigingsbeleid of een tabaksbeleid moet ontwikkelen en hoe dit vorm gegeven zou moeten worden. Het draagvlak voor een rookvrij Nederland neemt toe. Steeds meer mensen, organisaties en gemeenten zetten zich in voor rookvrije plekken voor kinderen, van speeltuin tot school en sportvelden. Het is belangrijk om kinderen rookvrij te laten opgroeien, samen met de partijen in de gemeente. Kinderen worden overal nog met sigaretten geconfronteerd. Elke dag beginnen meer dan 100 kinderen met dagelijks roken. Dat zijn meer dan 35.000 kinderen per jaar. Alhoewel de rijksoverheid het tabaksbeleid in Nederland bepaalt, is op decentraal niveau een tabaksontmoediging zeker zinvol en ook nodig. Gemeenten gaan in belangrijke mate over de openbare ruimten, zoals speeltuinen, sportterreinen, scholen. Dit zijn de ruimten waar veel kinderen verblijven. Het rookvrij maken van deze ruimten is preventie, wat nodig is om een gezonde gemeente te creëren. Zo wordt niet roken op termijn de norm en is er over 25 jaar een generatie die rookvrij is. Ideaal gezien is ondersteuning van de gemeente maatwerk, maar om de ondersteuning praktisch haalbaar te maken dient gezocht te worden naar een aanpak hoe dit kan worden vorm gegeven. Een integrale aanpak, bestaande uit beleidsmaatregelen op het gebied van tabaksontmoediging is een oplossing, zoals het realiseren van rookvrije plekken om meeroken te reduceren en de zichtbaarheid van roken te verkleinen. Er kan ondersteuning worden aangeboden bij het stoppen met roken. Zo heeft de gemeente Oosterhout voor minima deze ondersteuning bij het stoppen met roken vergoed. Ook op het gebied van handhaving liggen er kansen. Zo kan de gemeente in samenwerking met de NVWA naleving van de tabakswet handhaven of bij het afgeven van vergunningen en subsidies die voorwaarde stellen, dat bij bepaalde activiteiten in de buurt van kinderen niet gerookt wordt. Gemeenten hebben vaak subsidierelaties met sportverenigingen en er kunnen bestraffende sancties worden opgelegd of stimulerende maatregelen. Ook op andere plaatsen, zoals tijdens evenementen en sportfestijnen zouden rookvrije ruimten gecreëerd kunnen worden. In de toepassing zijn meerdere routes denkbaar, de gemeente kan er een beleidspunt van maken bij vergunningverlening, landelijke fondsen zouden een evenementenplan kunnen maken etc. GL is benieuwd hoe de fracties hier over denken. Dient er enige vorm van beleid te worden ontwikkeld om een rookvrije generatie te kunnen realiseren?

Mevrouw Verhoef voelt wel enige overlap met het vorige bespreekpunt, maar het gaat ook om nieuwe aspecten. Ze blijft van mening: zorg dat kinderen op jonge leeftijd niet in aanraking komen met roken of zo min mogelijk. Er zijn al wetten, dat er in openbare ruimten niet gerookt mag worden. Ook in de horeca geldt een algemeen rookverbod, maar er zijn plekken op terrassen waar roken nog wel kan. Dan zou een volgende stap voor GL misschien zijn: helemaal niet meer roken op terrassen in Lansingerland. Daar is de PvdA het op dit moment nog niet mee eens. Ook rokers moeten een bepaalde ruimte hebben, hoe lastig dat ook is voor mensen die niet roken of er last van hebben. Het ondersteunen van mensen met stoppen met roken, zeker van mensen met een laag inkomen, daar staat de PvdA op zich achter, maar zij vraagt zich af of dat een taak van de gemeente is, want verzekeraars helpen mensen bijvoorbeeld ook met afvallen en het zou haar niet verbazen als verzekeraars ook het stoppen met roken geheel of gedeeltelijk vergoeden. Zij weet niet of die taak bij de gemeente moet liggen. De PvdA wil gaan tot wat zij bij het vorige punt heeft gezegd v.w.b. het rookbeleid in Lansingerland.

De heer Crielaard heeft al veel gezegd over rookvrij opgroeien. Bij een rookvrije gemeente denkt hij ook aan volwassenen. Voor volwassenen is het ook slecht om te roken, maar zij zijn wel handelingsbekwaam en in staat om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen acties. L3B ziet geen aanleiding om naar rookvrije straten te gaan zoals in Rotterdam of rookvrije zones zoals in Groningen. Dat is echt een brug te ver.

De heer Lieverse heeft al veel kans gehad om iets te zeggen, maar hij wil nu reageren op GL. De motivatie om te stoppen moet ergens vandaan komen. Voor veel mensen zijn dat hun eigen kinderen. Een andere motivatie is stevig aangesproken worden door een arts. Dat helpt 10% van het roken af. Het is jammer dat gezegd wordt, dat het moeilijk is. Teveel achterover leunen is spijtig op dit gebied.

De heer Hoek heeft goed naar de wethouder geluisterd. Het beleid van de gemeente is op dit moment bijzonder goed, met name motiverend optreden in de bilateraaltjes met verenigingen en er specifiek aandacht voor vragen. Dat werkt op den duur. Hij zou hier mee verder willen gaan. Verder wordt iedereen steeds meer geconfronteerd met landelijk beleid. Het is een kwestie van tijd en dan mag men niet meer roken op terrassen. Voor schoolpleinen geldt dat in 2020. De trein rijdt vanzelf verder en de gemeente moet vooral aangehaakt blijven.

De heer Bergwerff is het volledig eens met WIJ. Hij is blij om te horen van de wethouder dat het de goede kant op gaat. Wat GL voorstelt over verbieden en handhaven, dat ziet het CDA niet zitten. Dat gaat te ver. Het proces gaat de goede kant op. Men moet uitkijken dat het niet geforceerd gaat worden. Als een vereniging niet mee wil met een anti-rookbeleid, dan moet de gemeente dat niet opleggen en dwingen. Het moet echt in een goede samenwerking gedaan worden met verenigingen. Verder moet men

kunnen vertrouwen op de verantwoordelijkheid van rokers zelf. Men komt niet verder met anti-rookplekken in Lansingerland.

Mevrouw Draak denkt dat het meeste inmiddels wel gezegd is. De VVD is blij om te horen, dat de wethouder het al ter sprake heeft gebracht bij diverse scholen en verenigingen. Tijdens de vorige commissie had ze al aangekondigd dat ze dat zou gaan doen. Richting mevrouw Verhoef zegt ze dat een rookruimte 300 meter verderop iets anders is dan een rookruimte buiten. Er zijn genoeg bedrijven en instellingen die een rookruimte buiten hebben ingericht. Als de gemeente wil uitstralen rookvrij te zijn, dan zou dat best buiten kunnen, maar dat is een detail. Het bespreekpunt van GL vindt de VVD echt te ver gaan, zoals het aanpassen van subsidieregelingen. Verenigingen mogen hun eigen beleid bepalen. Uiteindelijk gaat het rookvrij worden steeds verder. Het is goed als de gemeente er op een positieve wijze aandacht aan besteed. Wellicht bij gelegenheid een leuk fotootje van de wethouder in de krant, die het rookvrij-bord aan een hek schroeft. Dat soort dingen zijn leuk en daarmee laat de gemeente zien, dat dit ondersteund wordt.

De heer Jonker wil niet in herhaling vervallen. Hij bedankt GL voor hun bijdrage. Het is vooral belangrijk, dat verschillende lagen en partijen elkaar versterken. Er zijn veel partijen betrokken bij het terugdringen van het aantal rokers, centrale overheid, rijksoverheid, gemeenten, bedrijfsleven. Zij moeten allemaal hun rol vervullen. De reactie van de wethouder geeft hem vertrouwen dat Lansingerland er op dit punt goed invulling aan geeft. Als er verdergaande maatregelen nodig of gewenst zijn, vindt hij het moeilijk om daar in algemene termen over te spreken. Iedere partij die zich daartoe geroepen voelt, zou een concreet voorstel moeten indienen, zodat er vanuit de eigen politieke opvatting over gediscussieerd kan worden.

Wethouder Van Tatenhove bevestigt dat bij zorgverzekeraars aandacht is voor preventie, want gezond leven staat daar hoog op de agenda. Ze wil met de zorgverzekeraar, die de minima-polis aanbiedt, kijken of er wellicht iets te regelen is, waar stoppers mee geholpen kunnen worden vanuit de zorgverzekering.

Tweede termijn

Mevrouw Gabin is tevreden met het antwoord van de wethouder en de meningen van de overige fracties.

5.c Trendanalyse sociaal domein

De heer Barendregt spreekt: De voorliggende trendanalyses zijn elegant, systematisch opgebouwd en leuk om te lezen. Het laatste is mede ook het geval vanwege het feit, dat er veel positief nieuws in de analyses te bespeuren valt. Daarnaast sluiten de trendanalyses sterk aan op de alledaagse praktijk. Bij het lezen van de trendanalyses zag hij de nodige overlap met verhalen uit het veld. Een aantal zaken sprong er bijzonder uit. Zo is er het gegeven, dat zowel jongeren als ouderen langer thuis blijven wonen. De verklaringen hiervoor zijn niet zo moeilijk te geven. Bij jongeren kan gedacht worden aan lange wachtlijsten voor huurwoningen, dure starterswoningen en het sociale leenstelsel. Het is nu zaak om deze constatering een gevolg te geven. Het constateren moet anticiperen worden. Twee woorden komen dan bij hem naar boven: intergenerationeel bouwen. Temeer ook, omdat er over 13 jaar 50% meer 65+ers in de gemeente zullen zijn. De 65-jarigen van nu zullen tegen die tijd 78 jaar zijn en voor een groot deel zelfstandig wonen. Dit is een kwetsbare groep, ook als het gaat om de ontwikkeling van eenzaamheid. Een frequent contact met jongeren uit het eigen wooncomplex kan een deel van de eenzaamheid weg nemen. Laagdrempelige, goedkope vervoersmogelijkheden naar plaatsen waar gelijkgestemde ouderen samen komen kunnen het gevoel van geborgenheid verder versterken. De vraag die elk gemeenteraadslid zich in dit kader zou moeten stellen is: in hoeverre schep ik mogelijkheden om het e.e.a. daadwerkelijk te realiseren? In trendanalyse 2 wordt kort ingegaan op de mogelijk tanende gemeenschapszin in de samenleving. Jammer genoeg zijn de kansen en bedreigen als het gaat om gemeenschapszin langs de meetlat van het concept ‘selectieve solidariteit’ gelegd. Selectieve solidariteit houdt in, dat er nauwere banden ontstaan tussen groepen van mensen met dezelfde kenmerken. Het concretiseren van dit begrip is lastig. Waar wordt een kerk in dit spectrum geplaatst? Stevig verankerd in de samenleving, verenigd op basis van geloof, maar niet exclusief. Hij liep aan tegen de contextuele grenzen van het begrip. Tegelijkertijd begrijpt hij het onderliggende probleem wel. Verschillende groepen vanuit de samenleving komen niet meer automatisch met elkaar in aanraking. Ook hijzelf ervaart dit als een bedreiging. Gelukkig zijn er reeds initiatieven op dit gebied gaande, zoals een organisatie als Jong Perspectief. Vrijwilligers zetten zich binnen deze organisatie in als maatje van een jongere. Dit om het talent van kinderen en jongeren te helpen ontwikkelen. De heer Markus merkt op, dat selectieve solidariteit juist als kans wordt benoemd. De heer Barendregt ziet het juist als een gevaar. Klopt dat? De heer Barendregt leest in de analyse zowel kansen als bedreigingen bij dat begrip, maar het kan zijn dat hij het verkeerd gelezen heeft. Al met al is het noodzaak om systematisch samen met eeuwenoude en/of fonkelnieuwe organisaties te anticiperen op trends vanuit de samenleving. De voorliggende trendanalyses vormen

daartoe een gedegen aanzet. De voorzitter heeft geen waardeoordeel, maar vindt dat het buitengewoon eloquent verwoord is.

Mevrouw Bouman had bij het lezen van de trendanalyse een 'aha-erlebnis'. Had zij het al niet eerder gelezen of gehoord? Zoals bij het beleidsplan en de invulling van de 10 beleidsaccenten en niet te vergeten de jaarrapportage 2017. Een trendanalyse met de vraag welke acties nodig zijn en wat er bereikt moet worden. In haar optiek is dat helder: de gemeente gaat gewoon door op de ingestoken trend, dat zijn de beleidsplannen, de beleidsaccenten. Als er ontwikkelingen zijn, moet daar op geacteerd worden. Ze heeft altijd begrepen, dat er een evaluatie is t.a.v. de 10 beleidsaccenten. Dit wacht zij rustig af. Dat er een update is, is prima. Het gaat over ontwikkelingen bij jeugd, volwassenen en ouderen. Dan is het altijd jammer dat er gebruik gemaakt wordt van cijfers en gegevens van afgelopen jaren, dus dat is niet helemaal up to date. Voor de huidige nieuwe raadsleden is het zeker een prachtig document, waarin e.e.a. compact verwoord staat. Toch heeft zij wat opmerkingen. Er zijn ontwikkelingen in de jeugdwet. Er is sprake van een forse toename en er wordt onderzoek gedaan naar de ontwikkelingen, want het is enigszins zorgwekkend. Dan de toename zorg ouderen. Dat was wel te verwachten, want het aantal ouderen neemt toe. Dit is al eerder gehoord. Wie ouder wordt, heeft meer hulpmiddelen nodig en naast hulpmiddelen ook huisvesting en zorgplaatsen. De gemeente heeft een paar honderd zorgplaatsen en het is niet ondenkbaar, dat dit meer wordt. De vraag is hoe de gemeente daar mee omgaat en hoe het geregeld wordt. Dat ziet zij nergens staan. Over de ontwikkelingen m.b.t. jeugd en WMO is goede communicatie nodig. Laat men ervoor zorgen, dat er een goede communicatie komt naar huisartsen, thuiszorg en al diegenen, die te maken hebben met al die elementen en klanten die gebruik moeten maken van de WMO. Ze verneemt dat dit niet altijd goed gaat. Hierover is al het e.e.a. gezegd. Zorg ervoor dat er een goede communicatie is naar al die instanties, die te maken met de klanten van de gemeente, zoals bijstandsgerechtigden en nieuwe klanten. Wethouders moeten aangehaakt blijven bij de diverse overleggen met instanties. De gemeente heeft tegen de 600 uitkeringsgerechtigden. De economie trekt aan en hier liggen kansen en recent is er een convenant gesloten met ondernemers. Echter, als ze met ondernemers praat hoort zij, dat ondernemers met iemand uit het bestand zouden willen praten om te kijken of ze kunnen komen werken. Ze weten dan vaak niet bij wie ze moeten zijn. Onlangs is er een meet and greet sessie geweest voor ondernemers. Hier moet goed over gecommuniceerd worden, zodat iedereen weet met welke vraag hij bij wie moet zijn. Zorg dat de communicatielijnen goed zijn, want daar heeft ze nog steeds ernstige zorgen over. De tweede trendanalyse laat een vooruitblik zien en uitdagingen. Ze leest dat iedereen mee moet blijven doen, dat er toekomstbestendige woningen moeten komen. Ook zijn er allerlei kansen en bedreigingen, een prachtig verhaal om te lezen. En dan? Komt er een uitvoeringsplan? Wat gaat er gebeuren? Dat mist zij. Ze heeft de VVD-wethouder horen praten over dat er meer zal moeten gaan gebeuren. Aan haar de schone taak om ervoor te zorgen, dat er meer uit de bakken gaat. Ze hoort het graag. Ook communicatie voor deze wethouder, maar ook voor wethouder Van Tatenhove. Doe er iets aan, want het is ongelooflijk belangrijk.

Mevrouw Draak heeft een paar overlappen met het betoog van mevrouw Bouman. Ze heeft haar bevindingen per doelgroep opgeschreven. Wat de doelgroep jongeren betreft, heeft ze dezelfde conclusie getrokken als mevrouw Bouman, namelijk dat er wat oudere cijfers in staan, de cijfers over alcohol, drugs en roken zijn uit 2015. Heeft de wethouder hier wat actuelere informatie over? Wat opvalt is dat jongeren in Lansingerland het gemiddeld beter doen dan in den lande. Minder armoede, minder voortijdig schoolverlating, weinig achterstandsleerlingen, veel normale gezinnen, met voeding doen ze het goed. Maar met drugs en alcohol doen de jongeren het hier minder goed dan het landelijk gemiddelde. Dat is toch jammer. Heeft de wethouder hier meer actualiteiten over? De doelgroep volwassenen: het is begrijpelijk dat er een moeilijk beweegbare doelgroep, maar heeft de wethouder meer informatie. Toen zij deze vraag eerder stelde, was hier geen verdere informatie over. De doelgroep die langer in de bijstand blijft, lijkt te groeien. Welke kansen ziet de wethouder voor deze doelgroep? Kan ze hier meer over vertellen? Dan de doelgroep ouderen. Het is een zorgelijke ontwikkeling, dat over een aantal jaren de doelgroep 45-65-jarigen terugloopt. Dit is precies de groep die veel mantelzorg en vrijwilligerswerk doet. Tegelijkertijd wordt gezegd dat de gemeente gaat voor: iedereen blijft mee doen. Is dat wel haalbaar als er op 1 oudere nog maar 5 mensen zijn die voor die mensen klaar staan? Dan wordt er iets gezegd over kansen en bedreigingen. Graag wil zij benoemen: misschien heeft een knuffelrobot goede resultaten, wetenschappelijk gezien. De VVD heeft ooit de campagne gehad: normaal niet normaal. Een arm om iemand heen slaan vindt de VVD heel normaal. Een tamacotsi komt niet op iemand afrennen, die thuis komt, en een knuffelrobot zet geen koffie. Heeft de wethouder een idee hoe ervoor gezorgd wordt, dat mensen voor elkaar blijven klaar staan? Is er een mogelijkheid om meer te richten op jongeren in Lansingerland? Die groep blijft wel goed vertegenwoordigd. Kan het aantal maatschappelijke stageplaatsen wellicht worden uitgebreid? Kan er iets verzonnen worden, waardoor jongeren nu al worden verleid om vrijwilligerswerk te gaan doen, bijvoorbeeld bij ouderen. Zij maakt zich zorgen over hoe 'iedereen blijft meedoen' er uit gaat zien voor ouderen. Preventie en vooruit zien

zijn heel belangrijk. Tot slot de digitalisering. Er wordt moeite gedaan om cursussen te organiseren voor ouderen om ze te leren omgaan met ipad en computer. Hoe worden ouderen bereikt, die hier niets van willen weten? Over een aantal jaar is bijna alles digitaal. Zelf wordt ze al gek van alle mails van pensioenfondsen en belastingdiensten, die overal een berichtenbox en digitale ingang willen en ze is niet eens oud. Hoe wil de gemeente faciliteren, dat iedereen blijft meedoen?

De heer Jonker is blij met deze trendanalyse sociaal domein. Het beleid en de afwegingen worden ermee ondersteund, goede data die meerjarig en betrouwbaar. De huidige aanpak lijkt hier prima vorm aan te geven. Complimenten aan de wethouder en het ambtelijk apparaat voor dit mooie product en het beschreven proces, want ook het structurele karakter ervan is belangrijk. Datagedreven organisaties functioneren beter en efficiënter. D66 hoopt ook dat bij de nieuwe voorstellen van het college en de verdere plannen m.b.t. het sociaal domein deze kwantitatieve insteek wordt vastgehouden. Overigens laat dit onverlet dat niet alleen cijfers belangrijk zijn maar ook meer kwalitatieve factoren in het sociaal domein. Het is ook belangrijk om bepaalde percepties en concepten up to date en bij te houden. Het voorbeeld van die robot is mooi. Er wordt de indruk gewekt, dat een robot koud en kil is en geen bijdrage kan leveren aan ouderenzorg, terwijl de nieuwste toepassingen juist veel toegevoegde waarde hebben voor ouderen. Niet een robot die een arm om iemand heen slaat, maar wel een robot die iemand met Alzheimer eraan herinnert dat hij moet eten en medicijnen moet innemen. Het maakt dat mantelzorgers hun zorg en taak beter kunnen uitvoeren. Daar moet men ook oog voor hebben. Ook is het belangrijk om naar buiten te blijven kijken, niet alleen naar de eigen trendanalyse, maar ook naar wat ander wetenschappelijk onderzoek brengt. Men is afhankelijk van een netwerk en dat moet geactiveerd worden, maar in het NRC stond een artikel: wie hulp nodig heeft, heeft weinig aan een netwerk. Er is wetenschappelijk onderzoek gedaan naar hoe dat werkt. Het blijkt, dat de keizer geen kleren aan heeft. Het idee dat een netwerk helpt, valt in de praktijk zwaar tegen. Hiermee moet het principe niet aan de kant gezet worden, maar het moet wel een stuk bezinning opleveren t.a.v. het gemeentelijk beleid. Hoe gaat de gemeente om met die feitelijkheid? Aan de ene kant wordt uitgestraald, dat het netwerk geactiveerd moet worden, maar empirisch blijkt dat dit lastig is of zelfs niet werkt.

De heer Meester heeft de trendanalyse met genoegen gelezen. Hij vond het interessante lectuur. Eén ding viel hem op, namelijk dat er gesproken is over de grijze druk. Kennelijk worden ouderen gezien als een last. Hij wil hier een uitspraak van Isaac Newton tegenover stellen over de relatie tussen de generaties. Als ik verder heb kunnen kijken dan anderen, dan komt dat doordat ik op de schouders van reuzen stond. Anderen hebben vergelijkbare uitspraken gedaan. Het is niet alleen een eenheid van kracht. Inwoners van Lansingerland zijn in meerderheid tevreden, wat ook uit andere onderzoeken blijkt. Gemiddeld heeft men een goed inkomen en het aandeel van de bevolking wat afhankelijk is van een uitkering is lager dan bij vergelijkbare gemeenten. In de vooruitblik van de trendanalyse wordt terecht aandacht gevraagd voor een zestal aandachtsgebieden, in de notitie benoemd als uitdaging. Hij licht er één thema uit. Een maatschappelijke trend met grote impact is dat iedereen voor zichzelf moet zorgen. Omdat niet iedereen dezelfde kansen, capaciteiten en mogelijkheden heeft, ontstaat er ongelijkheid in vele opzichten. Die ongelijkheid neemt alleen maar toe, blijkt. Een ontwikkeling die L3B met bezorgdheid ziet gebeuren. Bepaalde mensen en groepen hebben te maken met uitsluiting, waardoor ze wellicht ontevreden worden. In verschillende westerse landen is te zien waartoe ontevredenheid toe kan leiden. Ontevredenheid en het gevoel achteruit gezet te zijn kan worden benut door leiders met verkeerde bedoelingen. De geschiedenis leert dat zulke ontwikkelingen tot bloedige revoluties en opstanden kunnen leiden. Dat zal niet meteen hier gebeuren, maar hij herinnert toch maar even aan een aantal gebeurtenissen in de vorige eeuw. Men moet er daartoe alert op zijn en blijven om elke ongelijkheid bevorderende ontwikkeling bestrijden. L3B vindt wat geschreven staat bij ‘iedereen blijft meedoen’ en ‘gemeenschapszin in gevarenzone’ van groot belang. L3B wil dat iedereen mee doet en zich betrokken voelt met daarbij aandacht voor de zwaksten in de maatschappij. De wat ouderwetse uitdrukking dat de overheid een schilt voor de zwakkere moet zijn is onverkort of nog wel meer van toepassing in deze tijd. Hij houdt het bij deze algemene beschouwing. Hij neemt aan, dat op een ander moment de concrete maatregelen nog voorgelegd worden. Die worden dan besproken. Ter afsluiting vestigt hij de aandacht op het grote aantal vrijwilligers en maatschappelijke organisaties dat Lansingerland rijk is. Zij bieden de zwakkere waar nodig hulp en bevorderen de maatschappelijke samenhang. Dat moet gestimuleerd blijven worden.

De heer Markus merkt op, dat de trendanalyse twee jaar geleden aan de basis stond van het nieuwe beleid sociaal domein, ook zijn de verschillende accenten daarop afgestemd. Nu wordt er terug gekeken of het zo is geworden en of er nieuwe trends zijn bij gekomen. Er zijn veel herkenbare trends, waar twee jaar geleden al op ingezet is. Dit hoeft niet meer bijgestuurd te worden. Trends die anders zijn, zijn opgenomen in de verschillende uitdagingen. Vaak als een trend afneemt of als iets lager ligt dan het landelijk gemiddelde wordt dat als positief bezien, maar daar moet men voorzichtig mee omgaan, omdat een trend nog wel heel negatief kan zijn. Als het lager ligt dan het landelijk gemiddelde wil dat niet

altijd zeggen dat de gemeente op de goede weg zit. Wellicht moeten daar nog veel stappen gezet worden. Dan de genoemde uitdagingen. Meerder partijen zijn al ingegaan op het toekomst bestendig ouder worden. De verwachting is, dat er de komende jaren een tekort zal ontstaan van geschikte woningen voor ouderen en ook verpleeghuiszorg. Dat mist hij bij de uitdagingen. Hier moet zeker aandacht voor zijn. Hier liggen ook kansen, want er zijn nog wat woningbouwplannen. Op deze trend moet actie ondernomen worden. Als het nu gezien wordt, moet er nu op geacteerd worden. Een andere zorg is, dat er in toenemende mate een beroep gedaan wordt op mantelzorgers en vrijwilligers. Hij heeft een rondgang gedaan bij organisaties rond het sociaal domein en voor zijn gevoel bestond meer dan de helft uit vrijwilligers. Iedereen zei, dat het vinden van vrijwilligers lastig is, omdat de groep waaruit geput wordt steeds kleiner wordt. Dat is zeer zorgelijk. Veel in het sociaal domein drijft op vrijwilligers. De gemeente moet er echt kritisch naar kijken in hoeverre dit houdbaar is in de toekomst en of er toch niet professioneel maatwerk ontwikkeld moet worden om het tekort aan vrijwilligers wel of niet op te vangen. Het is prachtig wat al die vrijwilligers doen, maar wel oppassen dat er niet teveel op gebouwd wordt, omdat de groep kleiner wordt in de toekomst. Dan over 'iedereen blijft meedoen'. Er is een toenemende kloof tussen de kansarmen en kansrijken en dat is zorgelijk. Jammer, dat dit niet echt terug komt in de uitdagingen. De gemeente moet kijken wat eraan gedaan kan worden om de kloof te dichten of minimaal kleiner te maken. Bij het minimabeleid kan hier actie op ondernomen worden. De CU ziet graag dat dit toegevoegd wordt bij de uitdagingen. Dan de selectieve solidariteit. Hij werd getriggerd door WIJ. Zelf vindt hij mensen die bij elkaar kruipen niet per definitie een kans. De heer Barendregt zegt dat er eerst conceptuele onduidelijkheid was. De CU heeft daar nu over nagedacht. Het kan namelijk op meerdere manieren uitgelegd worden, zoals een organisatie als de kerk. De heer Markus schaart een kerk niet onder selectieve solidariteit. Hij vindt het gevaarlijk om verzuiling als een kans te zien voor de toekomst. Er liggen allerlei prachtige uitdagingen en punten, maar hij mist wat er met die uitdagingen gedaan worden. Gaat de gemeente er verder mee aan de slag? Komt het terug in komend beleid? Of blijven het uitdagingen, die er over 2 jaar nog steeds liggen. Het verschil kansarm / kansrijk en woningen voor ouderen zijn echt punten die snel opgepakt moeten worden. Het moet zo geregeld worden, dat trends in de toekomst omgebogen worden.

Mevrouw Van Reenen zegt: Het college geeft aan, dat de functie van een trendanalyse sociaal domein vooral checkend is, sluit de uitvoering nog aan op de praktijk? en signalerend: richt de gemeente zich op de juiste zaken? De trends zijn in de eerste bijlage door het college duidelijk benoemd en omschreven, waarvoor dank. GL heeft bij het uitvoeren van de signaleringsfunctie enkele vragen. Bij de jeugd is een toename waar te nemen van het gebruik van specialistische jeugd-GGZ. Tegelijkertijd wordt er in de trendanalyse aangegeven, dat binnen Lansingerland door professionals een toename van het aantal echtscheidingen wordt waargenomen. Heeft het college een beeld in hoeverre de toename van vechtscheidingen een directe relatie heeft met de grotere vraag naar specialistische jeugd-GGZ? Zo ja, welke acties worden hierop verricht om de vraag binnen de gemeente te doen verminderen? De toename van de vraag naar specialistische jeugd GGZ betreft de toegang tot de jeugdhulp. Bij de overgang van jeugdhulp naar de gemeente in 2015 is door de gemeente zoveel mogelijk ingezet op preventief jeugdbeleid. In hoeverre is achteraf geconstateerd, dat bepaalde zorgvragen te zwaar waren voor preventieve ondersteuning en was alsnog een doorleiding naar specialistische zorg noodzakelijk? Is het mogelijk dat de toename van specialistische jeugd GGZ in 2017 mede bepaald wordt door gebrek aan kennis en ervaring omtrent de juiste zorg in de eerste twee jaar, waarin deze hulp was overgedragen? In dat geval zou de toename van tijdelijke aard kunnen zijn. Inwoners zijn in grote getale actief binnen het verenigingsleven en zetten zich als mantelzorger in voor medebewoners. Echter, er wordt verwacht dat maatschappelijke druk op het gebied van mantelzorg door inwoners in de leeftijdsklasse 35-55 jaar de komende jaren steeds zal toenemen. De groeiende groep 65+ers zal de komende jaren steeds meer afhankelijk zijn en een beroep moeten doen op mantelzorg die de middengroep hen kan bieden, terwijl juist deze middengroep in omvang zal stabiliseren. Door deze druk heeft 37% van deze Lansingerlanders kans op depressieve klachten of angststoornissen. Deze klachten kunnen weer leiden tot aanmelding bij de GGZ met bijbehorende extra kosten. Dit moet de gemeente zoveel mogelijk voorkomen. Hoe denkt het college de druk op de middengroep te verminderen? Wat zijn de alternatieven om de mantelzorg alsnog vorm te geven als de middengroep deze mantelzorg niet meer kan bieden? Vanuit de trendanalyse heeft het college 6 uitdagingen geformuleerd, waar ze zich de komende periode op wil richten. De fractie van GL constateert dat deze uitdagingen in mooie woorden zijn beschreven, zoals de heer Barendregt ook al constateerde. GL vindt ze te algemeen geformuleerd. Er worden geen concrete plannen of een nieuwe koers aangegeven, zoals mevrouw Bouman ook al constateerde. Waar gaat het college de komende jaren mee aan de slag? Zijn de uitdagingen ook specifiek voor deze gemeente? Zijn het daadwerkelijk de vraagstukken die door de eigen inwoners zouden worden geformuleerd? In hoeverre zouden deze geformuleerde uitdagingen ook kunnen gelden voor een gemiddelde gemeente in de regio? De uitdagingen zijn niet smart opgesteld. Zo is de uitdaging 'iedereen kan meedoen' een standaard doelstelling, die sowieso van beleidsmakers en uitvoerders binnen het sociaal domein verwacht zou moeten worden. Er zijn geen kaders waaraan de raad kan toetsen op welke wijze het college vorm geeft

aan deze uitdagingen. Met andere woorden: wat GL betreft staan er nog teveel vragen open omtrent de invulling van het sociaal domein inzake wat, hoe en waarom. GL vraagt het college hier meer specifieke invulling aan te geven in een nieuw of aan te passen beleidsplan.

De heer Xhemaili wil de wethouder bedanken voor de zeer informatieve trendanalyse. Trendanalyse 1 gaat over het huidige beleid en trendanalyse 2 over toekomstgerichte trends. De PvdA heeft hier een paar opmerkingen over. Punt 3.2, huishoudomvang: tot op heden stijgt dit gering, maar in de toekomst kan dit dalen. Wordt er rekening mee gehouden bij het maken van beleid dat huishoudens krimpen? Punt 2.5, echtscheidingen en jongeren in eenouderhuishoudens: er zijn veel vechtscheidingen, waar kinderen de dupe van zijn. In de trendanalyse ontbreken de gevolgen hiervan. Wat betekent het voor armoede, schoolprestaties, jeugdzorg? Kan de wethouder dit toelichten? Punt 6.1: de analyse voor armoede en schulden ontbreekt. Wel wordt verwezen naar de jaarlijkse rapportages en cijfers, maar het ontbreekt aan referenties. Waar komen de cijfers vandaan? Kunnen de effecten verduidelijkt worden? De PvdA vindt, dat armoede meer een gezicht moet krijgen binnen Lansingerland. Lansingerland is een rijke gemeente, waar armoede geen plaats heeft. Ook in punt 6.1 komt naar voren dat de bijstandsuitkeringen van 5 jaar of langer blijft stijgen. Dit is heel raar in deze tijd met economische groei en voorspoed. Kan de gemeente niet een stapje harder voor deze mensen lopen om hen aan een baan te helpen d.m.v. gesubsidieerde arbeid of een ander alternatief, zodat zij uit een uitkering kunnen komen? Persoonlijk vroeg hij zich af hoe het met de vluchtelingen zit in Lansingerland? Zij wonen hier nu een aantal jaar. Hoe zijn ze hier geaard? Zijn ze gelukkig? Zijn ze blij? Hebben ze wensen of behoeften? Wat gebeurt er met die vluchtelingen? Punt 6.3.1: uit de trendanalyse en de beeldvormende avond kwam naar voren dat het aantal verwarde personen toeneemt. Zijn dit steeds dezelfde personen of komen er nieuwe personen bij? De politie moet veel mankracht inzetten om verwarde personen op te vangen en op te pakken. Hoe is die trend in Lansingerland?

Wethouder Van Tatenhove hoort van alle partijen reacties op deze trendanalyses. Het is een trend-analyse, geen beleidsplan, ook geen voorgenomen beleidsplan. Dit betekent inderdaad dat er nog geen acties in staan. Het ene document is een foto van wat op dit moment gezien wordt, terwijl het andere document laat zien wat er in de toekomst gebeurt en welke uitdagingen er liggen voor de gemeente. Dit betekent dat het college met die uitdagingen aan de slag gaan. Wat gaat het college concreet doet? Dat komt op het moment dat de gemeente weer aan de slag gaat met het beleid en dat gebeurt in de PDCA cyclus, dus dat is een constant proces en daarom wil de wethouder die trendanalyse regelmatig herhalen, omdat het goed is om af en toe naar buiten te kijken wat er in Nederland gebeurt en welke ontwikkelingen anderen zien, die in Lansingerland ook meegenomen moeten worden in het beleid. Waar het kan maakt het college gebruik van andere onderzoeksinstituten, zoals het SCP, RIVM, GGD. Voor bepaalde informatie is de gemeente ook echt van hun afhankelijk. Het klopt dat er cijfers in staan uit 2015, omdat de GGD wel elke 2 jaar een onderzoek doet in de regio, maar ze kiezen telkens een andere leeftijdsgroep. Elke leeftijdsgroep is één keer in de vier jaar aan de beurt. Soms heeft men dus, voor het gevoel, redelijk oude cijfers. Het is niet anders. Partijen vragen aandacht voor de groep 45-55-jarigen, die in een scheve verhouding komt te staan door de toename van het aantal 65+ers. Dat is inderdaad een signaal waar de gemeente echt iets mee moet. Dit betekent dat men op zoek moet naar een andere groep om vrijwilligers te vinden. Wellicht zijn dat de jongeren. Geprobeerd wordt of er een intergenerationeel iets kan starten, maar daar zijn beide groepen voor nodig. Aan de andere kant wordt ook gekeken wat er met professionele of semiprofessionele alternatieven gedaan kan worden, zoals Take Care. Als iemand geen mantelzorger heeft of geen netwerk heeft, kan Take Care zoiets wel doen. Het betekent inderdaad constant creatief nadenken. Welke betekenis heeft het als deze trend zich voort zet in de gemeente? Wijkt Lansingerland af van andere gemeenten? Zijn er gemeenten, die al goede voorbeelden hebben? Kunnen die gekopieerd worden? Past dat bij Lansingerland? Het vraagt een constant alert zijn, maar wel verder gaan. Hoe worden ouderen bereikt, die niet digitaal kunnen of willen worden? De meeste ouderen, die er nu aan komen, dus de jonge ouderen, vinden het meestal wel leuk om al dan niet via de bibliotheek of seniorenweb zo'n cursus te volgen. Een ipad werkt makkelijker dan een laptop, omdat ze veel met pictogrammen kunnen doen. De mensen die het echt niet kunnen, krijgen echt nog dingen op papier. Er zijn allerlei hulptroepen om mensen daarbij te helpen. Het zal nooit zo zijn, dat iedereen digitaal is. Het CDA vraagt aandacht voor communicatie. Eens, communicatie is heel belangrijk. Dat wordt ook op allerlei mogelijke manieren gedaan. Er worden gesprekken gevoerd met allerlei instanties, met medewerkers en op beleidsniveau. Zo is er recent overleg geweest met de huisartsen uit Berkel. De wethouder hoopt, dat dit de huisartsen in Bergschenhoek en Bleiswijk jaloers maakt, zodat zij dat ook willen. De wethouder is daarbij wel afhankelijk van partijen. Als zij op de stoep staat, is er niet gelijk een overleg op het niveau van afspraken maken. In de loop van de tijd rolt dit vanzelf uit. Er wordt gezocht naar openingen. Bij het jeugdteam is in een pilot een psycholoog toegevoegd om te voorkomen dat huisartsen altijd zelf het spoor bewandelen om jeugd door te sturen naar de GGZ, want soms zit er een ander verhaal achter het probleem van dat ene kind. Als de psycholoog kan achterhalen dat er meer speelt, dan komt men uit op een andere vorm van hulp en ondersteuning. Dan is de weg naar de GGZ

wellicht niet het meest geëigende pad voor een dergelijk kind. Als er aangesloten wordt bij huisartsen kan het hun ontlasten in de praktijk, want ook voor hun is het lastig als een moeder drie keer met een kind komt. Mevrouw Bouman begrijpt, dat Berkel loopt. Bij de andere twee is nog een hobbel te nemen. Is het niet mogelijk om vanuit de gemeente initiatief te nemen om rond de tafel te zitten? Misschien hebben ze zelf ook vraagpunten. Neem zelf de regie in deze. Is dit een optie? Wethouder Van Tatenhove zegt dat de gemeente dat doet. Met de huisarts in Berkel is er een regelmatige frequentie, de gemeente sluit aan bij een regulier overleg wat zij hebben, waarbij de gemeente mag inbreken in hun overleg met punten die zij aandragen of de gemeente heeft, zoals nu die jeugdpsycholoog. Bij de andere huisartsen hoopt de wethouder dat het daar naar toe gaat, want daar is nog geen regelmatige frequentie, maar daar wordt aan gewerkt. De gemeente houdt het pad open. Mevrouw Bouman adviseert om dit warm te houden. Het is zo een half jaar verder en ontwikkelen willen zij ook heel graag weten. Wethouder Van Tatenhove zegt dat dit gebeurt. Dan een vraag m.b.t. automatisering. Een robot kan niet alle warme handen vervangen, die mensen wel hebben, een blik in de ogen, even contact. De mens is nooit te vervangen, maar voor dingen waar het wel kan levert het soms winst op in de zorg door een robot in te zetten. Ook hier wil de wethouder de komende periode kijken wat er met robotisering geëxperimenteerd kan worden en tot welke resultaten dit leidt. Dan de ongelijkheid en ontevredenheid in de samenleving; de geschiedenis heeft een spiegel voorgehouden. Dit kan de wethouder onderstrepen. De CU vroeg om de kloof tussen kansarm en kansrijk toe te voegen bij de uitdagingen. Dit is een goed punt, want de kloof kan in toenemende mate problematisch worden. Goed om hier aandacht voor te hebben. De wethouder denkt dat het goed is om die toe te voegen aan het document. Dan de vechtscheidingen. Is er een directe relatie tussen het aantal vechtscheidingen en toename van jeugd-GGZ? Of er een directe relatie 1 op 1 is, dat durft de wethouder niet te garanderen. Zo moet het ook niet getypeerd worden. De jeugd-GGZ groeit en geprobeerd wordt om dit in contacten met huisartsen te bekijken of het kan dalen als er een andere toegang voor gebruikt wordt, omdat er breder gekeken wordt. Als het om een vechtscheiding gaat bij een kind, is dat breder in beeld. Dan kan er op een andere manier hulp en ondersteuning geboden worden. Bij zo'n signaal gaat de gemeente wel aan de slag. Voor de gemeente is er geen reden om te denken, dat de eerste jaren verkeerd geprioriteerd is of verkeerd is doorverwezen. Over alternatieven voor mantelzorg heeft ze het gehad. Dan nog de vraag of de trends specifiek zijn voor Lansingerland. Er zijn dingen die specifiek zijn voor Lansingerland en dat heeft met de demografische ontwikkelingen te maken, die wat atypisch is t.o.v. de gemiddelde gemeente in Nederland. Maar de dubbele vergrijzing, die voor heel Nederland geldt, geldt ook voor Lansingerland. Sommige trends zijn landelijk, maar daar moet de gemeente ook iets mee doen. Sommige trends zijn anders hier, maar dat wil niet zeggen dat ze elders niet voor komen. Alleen omdat ze hier op een atypische manier voor komen, zijn ze hier op een andere manier zichtbaar. Op de vraag waar de armoedecijfers vandaan komen, heeft de wethouder niet zo snel een antwoord. Zij kan dit schriftelijk of per mail doen toekomen. Hoe is het met de statushouders? Zoals met elke gewone Nederlander, de één heeft het wat beter naar zijn zin dan de ander. De één is fliereFluitend aan het werk gegaan en de ander stoeit nog met de lessen Nederlands. Het zijn gewone mensen; over het algemeen aarden ze hier prima. Dan de vraag over verwarde personen. De gemeente heeft nog geen beeld of dit vooral meldingen zijn van dezelfde personen of dat het om unieke meldingen gaat. Dit moet nog uitgevist worden. Mevrouw Bouman had nog een vraag gesteld over de ontwikkeling van de zorgplaatsen. Vorig jaar is er de discussie geweest van huize Petrus. Er zijn nu 287 zorgplaatsen en de ontwikkeling is stijgende. Hoe gaat de gemeente daar mee om? Wethouder Van Tatenhove herhaalt waar zij mee begon: het is een trendanalyse. Dit geeft het signaal van: let op, er komt een rood knipperlicht, want het aantal ouderen neemt toe. Hierover worden al gesprekken gevoerd met DSW. Daarbij wordt gekeken naar de opgaven voor wonen. Waar wonen deze mensen? Zelfstandig? Of moet er rekening gehouden worden met geclusterd wonen? Mevrouw Bouman wacht het antwoord van wethouder Arends af.

De voorzitter drukt de commissieleden op het hart dat technische vragen van tevoren ingediend kunnen worden. Voor deze maand, zo na de vakantie, strijkt hij nog met de hand op het hart, maar zeker bij dergelijke technische stukken is het handig als zulke vragen van tevoren ingediend worden. Dan kan ook iedereen mee lezen.

Wethouder Arends doet samen met wethouder Van Tatenhove het sociaal domein. Dat werkt heel goed, twee vrouwen aan het stuur. Zo ziet zij het ook bij alle onderhandelingen in het college. Concrete afspraken m.b.t. het sociaal domein zijn niet terug te vinden in de trendanalyse, omdat de actieplannen later komen. Uiteraard wordt er al over nagedacht hoe het collegeprogramma eruit komt te zien en wat het college aan de raad gaat vragen. En dat gaat zeker over deze punten. Er zijn veel vragen gesteld over wonen en de trends. Er gaat veel vraag komen voor ouderen, maar ook veel vraag voor starterswoningen. De gemeente is enorm bezig met bouwen. De wethouder heeft gesprekken over Wilderszijde, vanmorgen heeft ze gesproken met de huurdersvereniging, maar ook met 3B Wonen. Er ligt nadrukkelijk een opgave met diversiteit aan woningen. Het gaat om starterswoningen, appartementen met 2 en 3 kamers, ook voor ouderen, en ook in samenhang. Voor de vakantie heeft de wethouder gesproken met een

ondernemer, die het initiatief wil nemen voor woningen in een pand vooral voor ouderen met gezamenlijke ruimten. Gezocht wordt naar meer diversiteit. De trendanalyse wijst uit dat het hard nodig is en wordt in alle gesprekken mee genomen. Dan het aantal uitkeringen. Tijdens de vorige raadsperiode vroeg de wethouder zelf telkens waarom het aantal niet naar beneden gaat. Van de week kreeg de wethouder een berichtje van het management, dat ze een feestje hadden, omdat ze onder de 590 waren gekomen. Niet meer op die 600, maar afgelopen dinsdag was het 586. De daling is ingezet. Er komt een inwonersgroei dus mogelijk gaat het omhoog, maar in relatie met het aantal inwoners wil de wethouder procentueel wel een daling zien. Terecht, want de economie biedt meer kansen. De afgelopen periode is echt een goed beeld gevormd m.b.t. welke groep het gaat. Dat was ook de kritiek, die bedrijven gaven. Er was een bak, maar wat zit er in die bak? Niemand wil in een granieten bestand zitten, want als iemand graniet is, beweegt men niet. Er wordt opnieuw gekeken naar welke mensen erin zitten en welke potentie er is. De afgelopen jaren is er vooral aandacht gegeven aan de mensen die snel bemiddelbaar zijn. Zij kunnen met economische groei snel aan het werk. Vanmorgen hoorde de wethouder, dat er wellicht nog 13 aan het werk gaan. Ze kent de instroom niet, maar al mooi dat deze medewerker met dit bericht kwam. De groep heeft een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dat wordt terecht gezegd. Dat vraagt meer tijd. De caseload, het aantal wat ze onder hun hoede hebben, is veel te groot. Als hier meer aandacht aan gegeven moet worden, dan moet er echt een knop om. De wethouders zijn hier stevig over in onderhandeling in het college en dit wordt voorgelegd aan de raad, want er is geld nodig. Een deel van de kwetsbare jongeren naar werk, een deel van de asielgerechtigden naar werk, maar ook mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Als de commissie samenleving hier voor wil staan, is het straks belangrijk om bij de behandeling van de begroting en het collegeprogramma er keihard ja tegen te zeggen. Dan zegt de commissie: ja, wij willen investeren in deze groep mensen, want dat helpt om de caseload naar beneden te brengen. Naar beneden brengen is niet alleen het antwoord. Terecht is ook gevraagd wat ondernemers doen. Naast het werk-fit maken, moeten er banen zijn. Er moeten ondernemers zijn, die het lef en durf hebben om ook een stap verder te gaan en willen investeren in iemand met een afstand tot de arbeidsmarkt. Mevrouw Bouman vraagt of zij de wethouder impliciet hoort zeggen, dat het bekend is dat er ondernemers zijn die dit heel graag willen. De toegang tot hier is een probleem, omdat ze niet weten bij wie ze dan moeten zijn. Ze hoopt, dat er goede communicatie komt. Hoe gaat dat plaats vinden? Wethouder Arends vindt dit een terecht punt. Bestuurlijk is gezegd, dat sowieso de combinatie gemaakt wordt tussen economie en werk en inkomen. Voorheen zat werk en inkomen in het sociaal domein, maar het ligt nu bestuurlijk bij één wethouder. De wethouder heeft besprekingen over economische zaken met grote bedrijven, waarbij ze ook de vraag ter tafel brengt hoe die ondernemers aan goed personeel willen komen en of ze het lef hebben om te kijken naar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dat is er, klopt. De gemeente heeft daar een faciliterende rol in. De gemeente kan geen banen creëren. Op 27 september is er een bijeenkomst voor ondernemers om het hier met elkaar over te hebben, zodat die mensen in beeld zijn. Hoe kan iemand sociaal ondernemen? Dat gebeurt samen met Ondernemend Lansingerland, maar ook met VNO-NCW, omdat het een opgave voor iedereen is. De visie van de wethouder is: werken is preventie voor zorg en welzijn, maar men heeft elkaar wel nodig, ook het bedrijfsleven. Door dit bestuurlijk te combineren, krijgt dit een boost en een kracht, zodat er meer een inclusieve arbeidsmarkt ontstaat. Al eerder was er het initiatief van Het Nieuwe Wij, een initiatief van ondernemers. Dit zal terug te zien zijn in het voorstel wat naar de raad gaat bij de begroting. Als de commissie het belangrijk vindt, moet de commissie er in mee gaan en het geld ter beschikking stellen. Het werkgeversservicepunt gaat actief naar werkgevers en hier moet nog wel wat met elkaar gedaan worden. Dit is al een stap, maar er moet een betere wisselwerking komen. De communicatie moet naar beide kanten. Werkgevers hebben een beeld over mensen met een arbeidsbeperking en de gemeente heeft een beeld over bedrijven. Er zijn dus veel uitdagingen inderdaad. Die moeten heel concreet gemaakt worden met een goed effect. Mevrouw Verhoef wil aanhaken op wat de wethouder zei over de hoge caseload. Dit wil zij in combinatie brengen met een brief in AtWork over de tevredenheid van personen die gebruik maken van participatievoorzieningen, die bijvoorbeeld bijstand krijgen. Kunnen die 1 plus 1 bij elkaar opgeteld worden? Kan de caseload verminderd worden door ze onder te brengen bij degene die bijstandsgerechtigden ondersteunt? Dit vraagt zij met het oog op de bespreking van de begroting. Wethouder Arends begrijpt dat zij de uitkomst heeft gezien m.b.t. de tevredenheid. Daar is de wethouder niet blij mee. Het is wel iets verbeterd, maar de wethouder is niet blij met een 6,8. Dat zou niet de ambitie moeten zijn. Dat heeft verschillende oorzaken. Hoe snel is iemand bereikbaar? Hoe wordt iemand bejegend? Het heeft altijd met het eigen gedrag te maken. Als na een gesprek gevraagd wordt of iemand er tevreden over was, krijgt het een eigenlerend effect. Maar als een medewerker zijn stinkende best doet, wat de wethouder gelooft, maar hij heeft een caseload van 160, kan dan verwacht worden dat al die mensen de aandacht krijgen die ze nodig hebben? Nee, dat is niet reëel. Daarom komt er een vraag naar de raad of er meer geïnvesteerd mag worden in mensen die weer gaan werken, waardoor de caseload kleiner kan worden, zodat er meer aandacht kan komen. Niet alleen de gemeente kan er iets aan doen, alle sociale partners, ondernemers, maatschappelijk werk, heeft hier een rol in. Hier zal zeker aandacht voor zijn in de gesprekken die de wethouders hebben. Mevrouw Bouman had nog iets gevraagd m.b.t. zorgplaatsen. In de notitie staat, dat

er momenteel 287 zorgplaatsen in Lansingerland zijn. Het is niet ondenkbaar dat dit gaat toenemen. Hoe wordt dit geregeld? Hier zou de gemeente een visie over kunnen hebben. Ze hoorde de wethouder zeggen, dat er iemand ergens mee bezig is. Hoort de raad hier wat meer van? Gaat het in die richting? Wanneer krijgt de raad informatie? Wethouder Arends is hier nog niet zo concreet mee bezig. Ze verontschuldigt zich ervoor, dat ze dat nog niet heeft kunnen verbinden. De verwachting is, dat met de snelle toename van de vergrijzing, dat hier meer behoefte aan is. Daar moet men met elkaar een antwoord op hebben. Als het antwoord 'meer zorgplaatsen' is, moet er gekeken worden hoe dat georganiseerd kan worden. Zover is zelf persoonlijk nog niet. Het is wel de trend dat er meer gebouwd gaat worden.

Tweede termijn

De heer Barendregt vindt het een hoopgevend en duidelijk betoog van wethouder Arends. De seniorenwoning van de heer Hoek ligt in het verschiet. Hij hoorde wethouder Van Tatenhove het woord intergenerationeel gebruiken, dus wellicht kan hij intrekken in hetzelfde appartementencomplex. Over 13 jaar zit hij zelf in de goede groep, waar veel vrijwilligers uit komen. Mevrouw Bouman merkt op, dat een aantal maanden geleden een informatieavond is geweest, waar gezegd is dat het ook goed is om naar scholieren te kijken, want zij kunnen wellicht ook wat ondersteunende activiteiten doen. Het gaat ook om wat jonger dan de heer Barendregt aan geeft. De heer Barendregt zegt dat dat prachtig is. Dat ondersteunt hij van harte. L3B heeft het over de ongelijkheid, die alleen maar toeneemt. Dat was best een verontrustend betoog, maar er zijn gelukkig ook goede initiatieven op dit gebied gaande. Hij is er voorstander van dat er aan de voorkant wordt geïntervenieerd. Hij kon het niet echt concreet maken in de eerste termijn, omdat hij een beperkte spreektijd heeft. Met een initiatief als Jong Perspectief ziet hij het zo voor zich. Stijgen op de sociale ladder is moeilijk. Als ouders geen opleiding hebben genoten, maar als kinderen wel capaciteiten heeft voor een hogere studie, is het fijn als zij gekoppeld worden aan mensen, die dat traject wel hebben doorlopen. Ouders haken af als ze niet meer weten waar hun kinderen mee bezig zijn. Hij ziet hoopvolle dingen, die nu al gaande zijn. Hij moest nog even denken aan wat de heer Markus zei, dat hij niet voor een nieuwe verzuiling is. Dat begrijp hij wel, want zijn partij is natuurlijk een product van de oude verzuiling. Wellicht dat de selectieve solidariteit toch een beetje concreter gemaakt kan worden en dan steunt hij de heer Markus wel weer. Kansarm en kansrijk is conceptueel helderder. Tot zo ver.

Mevrouw Draak wil heel kort ingaan op de knuffelrobot. Ze is er blij mee, dat dit een beetje hilariteit veroorzaakt en tegelijk bedankt zij de heer Jonker voor een iets serieuzere toelichting hierop. De VVD is natuurlijk voor alle positieve toepassingen, die digitalisering kan brengen. Wethouder Van Tatenhove heeft de belangrijkste boodschap eruit gepikt, namelijk dat men niet moet vergeten dat men mensen onder elkaar zijn. Ze is er altijd angstig voor, dat de robot gaat vertellen wanneer er gegeten moet worden, zodat iemand zelf niet langs hoeft. Als deze tendens doorzet, zijn er toch zorgen. Dit punt wilde ze graag nog een keer verduidelijken.

De heer Markus gaat in op de kloof tussen kansarm en kansrijk. Hij is blij met de toezegging van de wethouder dat het wat explicieter wordt toegevoegd.

De heer Xhemaili wil beide wethouders bedanken voor het positieve betoog over de huishoudomvang en de dalende bijstandsuitkeringen.

De voorzitter constateert, dat er geen vragen meer zijn, waarmee hij het onderwerp afsluit.

6. *Stukken ter advisering aan de raad:*

6.a Advies toewijzing zendtijd lokale omroep

De heer Erwich zegt dat L3B trots is op een lokale omroep, die op dit niveau met vrijwilligers zo'n ruim programma laat zien. Wel vindt hij het jammer, dat sinds het is overgegaan op een 'ons Brabants'-net RTV Lansingerland niet meer te zien is op de kabelfrequentie hier in het gemeentehuis zelf. Daarom wil hij vragen aan de wethouder of hij er zorg voor zou willen dragen dat de zender weer te zien is hier, desnoods via streaming. L3B is er trots op en eens met het voorstel. Hamerstuk.

Ook voor de heer Markus is het een hamerstuk. Tijdens de verkiezingen heeft hij wat actiever met de vrijwilligers mogen optrekken tijdens allerlei interviews en debatten. Het is mooi, dat er een plaatselijke omroep is, die zich inzet voor de inwoners. Complimenten aan alle vrijwilligers voor alle inzet die zij elk jaar weer doen voor de gemeente.

Mevrouw Gabin heeft nog een aantal vraagtekens bij de samenstelling. In het raadsvoorstel staat dat de stichting RTV Lansingerland aan de eisen voldoet, gesteld in de mediawet. In artikel 2.61.2.c wordt de eis gesteld van een representatieve programmaraad. Het antwoord in het raadsvoorstel is nogal ruim en vaag omschreven. Weet de wethouder hoe de samenstelling er precies uit ziet?

Mevrouw Verhoef kan ook van harte ondersteunen dat de zendtijd toegewezen wordt aan de stichting RT Lansingerland. Ze nemen hun opdracht ontzettend serieus als lokale omroep. Het zijn hard werkende vrijwilligers, er is een breed programma waarmee alle inwoners geïnformeerd worden over politiek, maar ook over filosofische onderwerpen, weetjes in de gemeente, ze doen verslag van allerlei festivals, wat inwoners doen in de gemeente. Dit helpt de gemeenschapszin versterken. Ze sluit graag aan bij de heer Erwich. Ze wist niet, dat het niet meer te zien was in het gemeentehuis. Ze zou het zeer op prijs stellen als dat op één of andere manier wel weer kan gebeuren.

De heer Hoek zegt: de stichting RTV Lansingerland heeft bij het commissariaat voor de media aangegeven dat zij in aanmerking willen komen als lokale media-instelling. Daar is WIJ bijzonder blij mee. Het is de discussie ver voorbij of een lokale omroep wel meerwaarde heeft. Hij herinnert zich gemeenteraadsvergaderingen waar deze vraag zeker aan de orde was. Maar via Radio 3B, Lobero, RTB3 is men nu bij RTV Lansingerland, die zich heeft ontwikkeld tot volwaardige media-instelling. Daar is hij bijzonder blij mee. Een jaar of 8 geleden is hij in de studio geweest, aan de Laan van Rome. Hij had 3 kinderen bij zich, omdat hij geen oppas had. Het was heel creatief: er stond een archiefkast, zo hoog, dat iemand zei: zet die kinderen maar even op de kast. De kinderen zaten heel stil op de kast, ze mochten niets zeggen en ze begrepen er niets van, want papa was op de radio, maar die zat gewoon voor hen en zij zaten op de kast. Een mooie herinnering. De gemeente mag trotst zijn op RTV Lansingerland en hij komt er altijd graag.

De heer Bergwerff vindt een lokale televisiezender heel belangrijk voor een gemeente, daarom moet de gemeente RTV Lansingerland koesteren. De afgelopen 5 jaar is alles goed gegaan. Hij zou niet weten waarom hij niet zou kunnen instemmen met het voorstel. Een leuke zender, veel vrijwilligers, belangrijk voor de gemeente, complimenten aan de zender. Wat het CDA betreft, is het een hamerstuk.

Mevrouw Hermans kan niet meer dan alles beamen wat hier gezegd is. De VVD steunt het voorstel. Geen aanvullingen.

De heer Weerheijm vindt dat het belang van de journalistiek voor het functioneren van de democratie en ook dus de lokale democratie kan niet vaak genoeg genoemd worden, dus daarom noemt hij het hier nogmaals. Om die reden moet de gemeente zich gelukkig prijzen met een actieve lokale omroep als RTV Lansingerland, waar vrijwilligers zich elke dag inzetten voor de inwoners van Lansingerland en zo een belangrijke rol vervullen voor de samenleving. Op dit moment staat de vrije pers internationaal sterk onder druk en daarom is steun voor ook lokale omroepen noodzakelijk. Om die reden steunt D66 dit voorstel van harte.

De voorzitter hoort twee technische vragen.

Wethouder Van Tatenhove gaat haar collega Fortuyn verheugend mee delen, dat het een hamerstuk wordt. Ook zal zij hem de vraag voorleggen of hij wil nagaan of RTV Lansingerland hier weer tevoorschijn te toveren is en zo ja, wat er moet gebeuren om dat alsnog voor elkaar te krijgen. Het lijkt haar inderdaad vreemd als hier RTV Lansingerland niet meer te zien is. Wordt met de samenstelling van de programmaraad bedoeld de vraag welke personen er zitting in hebben? De wethouder kond dit niet vinden op de website. De heer Markus kan een technische vraag voorkomen. In de stukken met persoonlijke gegevens op IBAB staat een lijstje opgenomen van het programmabeleidbepalend orgaan. Daar staan alle namen in. Wethouder Van Tatenhove bedankt hem voor dit antwoord. Dan heeft ze maar één vraag voor wethouder Fortuyn.

De voorzitter constateert, dat het voorstel als hamerstuk behandeld kan worden in de raad.

7a. Actualiteiten uit het college
7b. Actualiteiten uit de commissie
7c. Verbonden partijen
Geen opmerkingen.

8. Rondvraag en sluiting
De heer Lieverse heeft een rondvraag over de zorgverzekering. In de media staan berichten, dat in een fors aantal gemeenten de collectieve zorgverzekering wordt ontbonden. Hij zou zich zorgen maken als dit

ook hier zou spelen voor kwetsbare mensen, voor wie dit een groot hiaat zou opleveren. Speelt het ook in Lansingerland? Hij hoorde de wethouder over een verruiming van het takenpakket binnen die minimapolis rond anti-rookprogramma's. Dat lijkt een positief signaal te zijn, maar hij zou het preciezer willen weten. Hieraan gekoppeld de vraag of er misschien gedacht wordt over verbreding van het pakket voor de minimapolis?

Wethouder Van Tatenhove zegt dat terecht wordt geconstateerd, dat deze gemeente zich geen zorgen maakt over de verlenging van de minimapolis. De gemeente is vorig jaar overgestapt naar DSW als zorgverzekeraar. Het contract werd toen opgezegd en toen is de gemeente op zoek gegaan naar een nieuwe en dat is DSW geworden. Dat is een prettige partner gebleken in de afgelopen periode. De wethouder gaat met DSW in gesprek over de polis voor het aanbod voor volgend jaar. Ze heeft een vraag uitgezet bij de huidige gebruikers of zij nog ideeën of wensen hebben. Die worden meegenomen naar het gesprek met DSW om te kijken wat er gedaan kan worden in de minimapolis. Op dit moment heeft de gemeente een tevreden partner en zelf is de gemeente ook een tevreden partner.

De voorzitter dankt aanwezigen voor alle beraadslagingen. Niets meer aan de orde zijnde, sluit hij de vergadering om 22.00 uur.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.